

OM TOBAK, DESS ODLING, BEHANDLING OCH ANVÄNDNING

1. Har man brukat odla tobak i Eder hemtrakt?
2. Sedan hur lång tid tillbaka har tobaksodlingen förekommit på Eder ort? När började man odla tobak? När upphörde man härmed? Varför? Har tobaksodlingen ansetts skadlig för jorden? och på vad sätt? Vilka personer var det, som bedrev tobaksodling, bönder, ståndspersoner, stadsbor? Var låg planteringslanden? Skulle häckar eller annat skydd förekomma? Beskriv dessa.
3. Hur gick man tillväga vid odlingen? Hur byggdes bänkarna? Hur bereddes jorden? Vad för sorts frö användes och varifrån fick man det? Hur behandlades fröet före sådden?
4. När skedde utplanteringen av plantorna? Hur gick man tillväga vid utplanteringen? Hur sattes plantorna? När kupades de? Har kupningen något särskilt namn, t ex hopa?
5. När toppades plantorna? Vad kallades denna toppning? Vad kallades de utväxande skotten? (Topptjuvar, rot-tjuvar?) Vad kallades borttagandet av dessa skott? (Tjuva plantan?) Användes dessa skott och till vad ändamål?
6. När började skörden av bladen och hur gick man till väga härvid? Hade man något särskilt namn härför? Vilka blad togs först? Vad kallades dessa? När skedde nästa skörd? Hur benämndes den? När avslutades tobaksskörden?
7. Hur behandlades de avplockade bladen? Hur gick man till väga vid torkningen? Hur behandlades bladen under torkningen? Hade man något särskilt namn för denna procedur t ex svettning? Hur förfor man med bladen efter torkningen? Beskriv torkställningarna, helst även med en bild! Beskriv torkladan, helst med bild!
8. Var bereddes tobaken? Hemma eller i fabriker?
9. Vilka äldre tobaksfabriker känner Ni till? Vad kallades dessa fabriker? Hur tillgick arbetet vid dem? Vilka personer sysselsattes där? Finnes ännu bevarade karduser med firmastämpel eller bild såsänd med sådana.
10. Vilka olika sorters tobak känner Ni till? (Spunnen, karvad, malen eller riven?) Vilket var den vanligaste sorten?
11. Hur tillgick tobaksspinnningen? Hur behandlades den tobak, som användes härtill? Vad kallades den? (Bussar, vickel, puppen?) Vad kallades den spunna tobaken? (Knaster, varinas?)
12. Hur behandlades den karvade tobaken? Hur smaksattes den? Hur packades den?
13. Vilken tobak användes till snusberedning? Malde eller rev man snuset? Enligt en uppgift från Småland brukade en gammal man gå omkring till bönderna och mala tobak med en liten

kvarn, som han bar med sig. Hur såg dylika tobakskvarnar ut? Hur behandlades tobaken före snusberedningen? Behandlade man snuset på något särskilt sätt efter malningen eller rivningen för att ge det en angenämare doft? Vilka tillsatser användes för detta ändamål? Hur packades snuset? Hur skyddade man det från att torka?

14. När började man tillverka och använda cigarrer? När började man med cigarettillverkningen? Har man förfärdigat cigarrer eller cigaretter i hemmen för egen förbrukning? Ex. Omkring 1880 köpte en resande på en gästgivaregård på Smålands landsbygd 8 cigarrer för 25 öre. Var tillverkades dylika billiga cigarrer och vem använde dem? - Enligt en uppgift från Ivetofta i Skåne brukade kringvandrande cigarmakare samlas i Orlin för att skriva sitt namn i stammen av en bok den s k gesällboken.

15. Vilka olika typer av pipor känner Ni till? Av vilket material voro de? Var tillverkades piporna? Vid vilken ålder började ynglingarna röka pipa? När fick de sin första pipa? Var det brukligt att även kvinnorna rökte pipa? Hur såg deras pipor ut? Hur tändes pipan? Brukade man bjuda främmande på piprök? Varför? Hur såg dessa pipor ut? Hur många pipor brukade finnas i de olika hemmen?

16. Hur förvarade man piptobaken för det dagliga bruket? I tobakspung eller i dosa? Hur såg dessa ut? Hur förvarades piptobaken i hemmet? Hur bevarade man dess fuktighet? Skar eller karvade man själv till piptobaken? Hur gick man tillväga härvidlag? Hur såg piprensarna ut?

17. Hur gick man tillväga vid snusningen? Snusade man snuset genom näsan eller tuggade man det? Vid vilken ålder började man använda snus? Använde även kvinnorna snus till dagligt bruk, el. vid vilka tillfällen har det förekommit, att kvinnorna snusat?

18. Hur förvarade man snuset i hemmen? Hur förvarade man det dagliga behovet av matsnus? Hur såg snusdosorna ut? Var tillverkades de, och vad för slags material användes till snusdosorna?

19. Hur förvarade man tuggtobaken? Vilka redskap användes vid karvningen av tuggtobak? Hur såg dessa ut?

20. Vilket var det vanligaste sättet att njuta tobaken, att röka, tugga eller snusa den? Vilka föredrog det ena, - vilka det andra sättet? Har det förelegat någon social skillnad eller yrkesskillnad härvidlag, som varit bestämmande, och på vilka grunder? Har man iakttagit olika verkningar av de olika sätten att njuta tobaken och vilka? Exempel: En vedhuggare i Växjö bytte t ex ut snustuggning mot tobakstuggning, men hans ögon blev så dåliga därefter, att han måste återgå till det ursprungliga sättet att tugga snus.

21. Hur försiggick de större tobaksaffäerna? Såde man tobaken direkt till förbrukaren eller till uppköpare? Var ägde denna handel rum? Förekom det särskilda tobaksmarknader t ex? Var tobakshandeln lokaliserad till vissa marknader och var hölls dessa?

22. I vilken omfattning bedrev bönderna tobaksodling? Förekom det skördebruk och skördefester vid tobaksskörden, när tobaksodlingen drevs i större skala? t ex "ta haren?"

23. Gavs tobaksland till undantagsfolk?

24. Vilken användning har tobak och snus haft i folkmedicinen? Vilka välgörande egenskaper har man trott dem besitta? Har man brukat giva djuren tobak och snus och varför har man gjort det?

25. Vilka verkningar medförde avsaknaden av tobak och snus i folkets liv under förra världskriget 1914-1918? Vilken skada trodde man t ex att man ådrog sig genom att inte få sin vanliga ranson av matsnus?

26. Vilka olika tobakssurrogat känner Ni till? Vilka surrogat för tobak användas t ex i äldre tider, före krisåren under förra världskriget?

27. Vilka talesätt om tobak känner Ni till?

28. Var tillverkades och köptes snusnäskarna och vilken roll spelade de bland folket som presenter på högtidsdagar o dyl.?

29. Vilka inskränkningar i tobaksbruket har förekommit? Vilka bestämmelser gällde t ex för tobakens användning bland ungdomen och bland kvinnorna?